

DOI: 10.7596/taksad.v6i4.1068

Citation: Gözütok, T., & Demir, A. (2017). Ortaöğretim Öğrencilerinin Türk Edebiyatı Dersine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Journal of History Culture and Art Research*, 6(4), 849-863. doi:<http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v6i4.1068>

Ortaöğretim Öğrencilerinin Türk Edebiyatı Dersine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*

**Analyzing Attitudes of High School Students towards Turkish Literature Course
by Various Factors**

Türkan Gözütok¹, Ayşe Demir²

Abstract

This study aims to analyze attitudes of high school students towards Turkish literature course by various factors. 525 students from different highschools in Karabuk joined this survey in 2016-2017 education semester. In this study that uses scan model, “Turkish Literature Course Attitude Scale” used as a data collection tool which developed by Veyis (2015). Besides descriptive statistics, t test and one-way ANOVA used for analyzing data. It is observed that high school students have an average positive attitude towards Turkish Literature course. Also, students’ attitude towards Turkish Literature course vary according to gender, grades and schools. Male students have more positive attitudes when compared to female students. In Karabük sample, the comparison of high school students’ attitude towards Turkish Literature Course shows that 9th grade students have less positive attitude when compared to 10th, 11th and 12th grades’. Between school types and students’ attitude points towards Turkish Literature course have also meaningful difference. Science High Schools’ students have high scores on “Turkish Literature Course Attitude Scale”.

Keywords: Turkish literature, Aattitude, High school students, Karabük.

* Bu çalışma Karabük Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi (BAP) tarafından desteklenmiştir.

1. Doç. Dr., Karabük Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Turkey. E-mail: turkangztk@gmail.com.

2. Doç. Dr., Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Turkey. E-mail: aysedemir37@gmail.com.

Öz

Bu çalışmanın amacı, Karabük ilindeki ortaöğretim öğrencilerinin Türk Edebiyatı dersine yönelik tutumlarını çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Araştırmaya 2016-2017 eğitim öğretim yılında Karabük ilindeki farklı türdeki liselerde öğrenim gören 525 öğrenci katılmıştır. Tarama modelinin uygulandığı çalışmada veri toplama aracı olarak Veyis (2015) tarafından geliştirilen “*Türk Edebiyatı Dersi Tutum Ölçeği*” ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistiklerin yanında t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda ortaöğretim öğrencilerinin Türk Edebiyatı dersine yönelik orta düzeyde olumlu bir tutuma sahip olduğu belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin Türk Edebiyatı dersine yönelik tutumlarının cinsiyet, sınıf düzeyi ve okul türü değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre Türk Edebiyatı dersine yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu görülmüştür. Karabük ili örneğinde, ortaöğretim öğrencilerinin Türk Edebiyatı dersine yönelik tutumlarının sınıf düzeyi değişkenine göre karşılaştırılmasında ise, 9.sınıfların, 10, 11 ve 12.sınıflara oranla daha düşük tutum oranı gösterdikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin Türk Edebiyatı dersine yönelik tutum puanları ile okul türü arasında da anlamlı bir farklılık vardır. Fen Lisesi öğrencilerinin Türk Edebiyatı dersine yönelik tutum ölçeğinden aldıkları puanların diğer lise türlerine oranla çok daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Türk Edebiyatı, Tutum, Ortaöğretim öğrencileri, Karabük.

Giriş

"Edebiyat nedir?", "Edebiyat eğitimi nedir", "Edebiyat eğitimi nasıl olmalıdır" ve "Edebiyat eğitiminin işlevleri nelerdir?" gibi sorular, çok eski çağlardan günümüze kadar sorula gelmiştir. Edebiyatın ne olduğu ve yüklendiği/yüklenmesi gereken görevlerin neler olduğu, çok çeşitli görüşleri de ortaya çıkarmıştır. Edebiyat sözcüğü, her şeyden önce bir estetik duyusu ifade eder. Estetik, sözcük anlamıyla, "duyusal algılama öğretisi"dir. Felsefî estetik, Baumgarten'in *Aestnetica* adlı eserinden sonra terimleşmiştir. Estetiğin esas alanı ise "güzelleğin yasaları, normları, tarzları (yüce, zarif, trajik vb) ya da güzelliğin sanat ve tabiatla ilişkisini irdelemek"tir (Aytaç 2003: 69).

“Edebiyat, estetik yani sanatsal bir doyum sağlamak amacı güden; düşünce ve duyguları güzel ve etkili bir biçimde ifade eden, dilin konuşma ve düzyazı dilinden farklı yanlarını ortaya koyan ve dili de araç değil amaç olarak kullanan kurmaca bir anlatım biçimidir.” (Menteşe 2008: 49; Aktaran: Gözütok 2016: 2111)

Edebiyat; estetik bir değeri ifade eden/edecek olan eserler bütünüdür. Bu eserler bir düşünceyi de estetik duyuş içinde barındırabilirler. Fakat, hiç bir düşünce, fikir, hiç bir zaman estetik duyuşun önüne geçemez ve onu gölgesi altına alamaz. Bir fikrin gölgesinde kalan estetik yapı, sahip olduğu ya da olacağı esas değeri de yitirmiş olur. Edebiyat zaten bu yönüyle de sanatın alt dallarından biri olarak estetiğin içinde yer almıştır.

Edebiyatın en temel işlevinin ne olduğu sorusuna gelince ise, edebiyat aslında "tam olarak hiçbir bilimin, hiçbir disiplinin konusu olamayan insan varoluşunun tanıklığını yapmak, böylece varoluşun varoluşa ulaşmasını sağlamak amacı" güder. Edebiyat eseri neden söz ederse etsin, en temel konusu "insan varoluşudur." Edebiyat eserleri, bizi, "insan varoluşu"nun çok çeşitli "yüzleri" ve "katmanları"yla karşılaştırır ve insandan insana haber verir. Edebiyat eseri, bize sunduğu "varoluş bilgisi ile insan gerçekliğini anlamanın en güvenilir araçlarından biri" olarak çok önemli bir işleve sahiptir. Sanata ve edebiyata yansıyan "varoluş" hiçbir bilimsel alana bu denli doğallığı ile yansıyamaz. Bir başka deyişle "Varoluş, bilimde, sanatta ve edebiyatta olduğu kadar kendi olamaz, kendini açamaz." (Taşdelen 2006: 52).

Edebiyatın bu "insandan insana haber verme" işlevi, edebiyat eğitiminin de nasıl olması gerektiği sorusuna cevap verir: "Edebiyat eğitiminin öncelikli amaçlarından biri, öğrencinin, içindeki duygudaşlık gücü ile edebiyat ürününün tanıklığını yaptığı yaşantının dünyasına girmesine imkân tanınmasıdır. Bu yaşantı keşfedilmediği, varoluş içinde dönüştürülmediği, bir sevinç, bir hüznün ve insanca bir bakış açısı olarak yaşam içinde hayatiyet kazanmadığı sürece, "oradaki yaşantı" olarak kalacak ve edebiyatın bir varoluşu, bir başka varoluşa götürme işlevi gerçekleşmeyecektir. Şu halde, oradaki yaşantıyı dönüştürmek, oradaki yaşantı ile hemhal olmak, edebiyat eğitiminin öne çıkardığı değerlerden biri olmalıdır. Edebiyattaki varoluş, bir insanlık değeri, bir yaşantı, bir sevgi iletişimi, yaşantının yaşantıya katkısı olarak yansıdığı anda bir erdeme dönüşür. Bu yönüyle önemli bir kazanım sağlar." (Taşdelen 2006: 52)

Edebiyat eğitiminin en temel işlevi duygu eğitimidir. Duygu eğitimi ile tutum arasında da duyuşsal anlamda doğrudan bir ilişki vardır. Edebiyat, estetiğin sınırları içinde kalmak koşulu ile insanı düşündürme, onların dünyaya, hayata, olay ve olgulara karşı bakış açısını genişletme, içsel sıkıntı ve korkularına ayna tutma, hastalıklı ya da abartılı yönlerini törpüleme gibi düşünce ve duygu eğitimi ile ilgili çok önemli işlevlere sahiptir. Goethe'nin "Werther'in Acıları" nı yazarak kendini hastalıklı duygulardan kurtardığı bilinmektedir (Wellek ve Warren, 2005: 22).

Türk Edebiyatı dersinin Türk eğitim sistemine alınma amaçları ve Talim Terbiye Kurulunun çeşitli tarihlerde ortaöğretim Türk Edebiyatı dersi öğretim programında belirttiği ilkeler, Türk eğitim sisteminin bu dersin gerekliliğini yeterince kanıksadığını ortaya koymaktadır. Talim

Terbiye Kurulu'nun 2011 yılında yayınladığı ortaöğretim Türk edebiyatı dersi öğretim programının giriş bölümünde Türk Edebiyatı dersinin öğrenim çıktıları yirmi iki maddede toplanmış ve dersin amacı açıklıkla ortaya konmuştur. Bu çıktılar, edebiyatın dil ile gerçekleşen bir güzel sanat dalı olduğu, öğrencilerin, her edebî eserin kendi döneminin bir ürünü olduğunu sezmeleri gerektiği, edebî metinleri yapı, tema, dil, anlatım ve anlam bakımından yazıldıkları dönemin zihniyetiyle ilişkilendirmeleri, Türkçenin, tarihî akış içinde yaşanan medeniyet daireleri çevresinde nasıl zenginleştiğini ve edebiyat dili hâline geldiğini kavramaları, Türkçenin, Türk Millî kimliğinin anahtarı olduğunu benimsemeleri, yeni düşünceler üretebilme yeteneğini geliştirmeleri, okuma zevki ve alışkanlığını kazanmaları, araştırma, tartışma, anlama, değerlendirme ve yorumlama yeteneklerini geliştirmeleri, edebî metinlerden hareketle Türk kültür hayatının, tarihinin ve edebiyatının birbirinden ayrılmaz bir bütün oluşturduğunu kavramaları, edebî metinlerin zamanın getirdiği değişmelerle zenginleştiğini ve geliştiğini kavramaları; başta sanat metinleri olmak üzere her türlü metinde millî ve evrensel kültür, düşünce ve zevk öğelerini belirlemeleri ve bunlar arasındaki ilişkiyi kavramaları hedeflenmiştir (MEB TTK 2011: 8-9).

Eğitim Bilimlerinde, sosyal psikolojinin en önemli kavramlarından biri olan tutum, *Ing.manner, attitude* kelimelerinin Türkçe karşılığıdır. Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe sözlükte tutum, *tutulan yol, davranış* olarak tanımlanmıştır. *Ing. attitude* kavramı ise "Belli nesnelere, olaylara, kişilere karşı belli biçimde davranma yolunda toplumsal olarak kazanılmış eğilim ya da yönelim." biçiminde açıklanmıştır. Ruhbilim Terimleri Sözlüğü'nde ise tutum, "Belirli birtakım kişi, nesne ve olaylara karşı sürekli olarak aynı biçimde davranmamıza neden olan öğrenilmiş bir eğilim." olarak tanımlanırken; Yöntembilim Terimleri Sözlüğü de *tutum* kavramını, bireyin hem psikolojik hem de toplumsal psikolojisi ile bağıntılı bir kavram olarak "Davranışları güdüleyen kalıplı ve kazanılmış eğilim ya da yatkınlık." diye açıklar (www.tdk.gov.tr). Eğitimde duyuşsal alanın önemli bir boyutu olan tutum, yaşantı ve deneyimler sonucu oluşan, ilgili olduğu bütün obje ve durumlara karşı bireyin davranışları üzerinde yönlendirici ya da dinamik bir etkileme gücüne sahip duyuşsal ve zihinsel hazırlık durumudur (Tavşancıl, 2002: 70). Tutum, öğrenme ile kazanılan bireyin davranışlarına yön veren, karar verme sürecinde yanlılığa neden olan bir duyuşsal özelliktir. Bir obje ya da olaya karşı geliştirdiğimiz bir tutum olumlu ise o objeye karşı alacağımız kararlar olumlu, eğer tutumumuz olumsuz ise kararlarımızın da olumsuz olma olasılığı vardır (Ülgen, 1995: 97). Buna bir örnek olarak; bir öğrencinin yalnızca Türk Edebiyatı dersinin ödevlerini yapmaması ve bu derste devamsızlık yapması onun bu derse karşı olumsuz bir tutum içinde olduğunu gösterir.

Araştırmanın Amacı

Türk Edebiyatı dersi, kimi öğrenciler tarafından önemli görülürken, kimileri için ise sadece üniversiteye giriş sınavlarında gerekli olan ve zorunlu bir ders gibi düşünülmektedir. Öğrencilerin Türk Edebiyatı dersine karşı olumsuz tutumlara sahip olması onların derse karşı ilgisini azaltmakta, bu durum başarısını da olumsuz etkilemektedir. Aslında temel sorun, Türk Edebiyatı dersinin ne olduğunun tam olarak anlatılamaması veya anlaşılabilmesidir. Türk Edebiyatı dersinde öğrencilerin ilgi seviyesine yükseltmek ve bu olumlu tutumlar geliştirmelerini sağlamak öğrencilerin bu derste başarılarını doğrudan etkileyecektir.

Bu çalışmanın amacı, Karabük ilindeki ortaöğretim öğrencilerinin Türk Edebiyatı dersine yönelik tutumlarını çeşitli değişkenler açısından incelemektir. İlgili literatür incelendiğinde Türk Edebiyatı dersine yönelik tutumların değerlendirildiği araştırmaların sınırlı sayıda yapıldığı görülmektedir. Yapılan bu araştırma Türk Edebiyatı dersine olan ilgi ve beklentilerini neyin etkilediğini göstermesi açısından önemlidir. Bu tür araştırmalar, Türk Edebiyatı öğretim programının düzenlenmesinde bir fikir verecektir.

Problem Cümlesi

Ortaöğretim öğrencilerinin Türk Edebiyatı dersine yönelik tutumları nedir?

Alt Problemler

1. Ortaöğretim öğrencilerinin Türk Edebiyatı dersine yönelik tutumları nedir?
2. Ortaöğretim öğrencilerinin Türk Edebiyatı dersine yönelik tutumları, *cinsiyete* göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. Ortaöğretim öğrencilerinin Türk Edebiyatı dersine yönelik tutumları, *sınıf düzeyine* göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
4. Ortaöğretim öğrencilerinin Türk Edebiyatı dersine yönelik tutumları, *okul türüne* göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Bu araştırma, tarama modeli esas alınarak gerçekleştirilmiştir. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu, var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2002: 79).

Çalışma Grubu

Araştırmaya 2016-2017 eğitim öğretim yılında Karabük ilindeki farklı türdeki liselerde öğrenim gören 525 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilere ilişkin bilgiler **Tablo 1**'de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan İlköğretim Öğrencilerinin Kişisel Bilgileri

Değişkenler	Demografik Özellikler	Öğrenci sayısı (n=525)
Cinsiyet	Erkek	215
	Kız	310
Sınıf	Dokuzuncu Sınıf	115
	Onuncu Sınıf	119
	Onbirinci Sınıf	161
	Onikinci Sınıf	130
Okul Türü	Anadolu Lisesi	331
	Meslek Lisesi	2
	Fen Lisesi	192

Veri Toplama Aracı

Çalışmada kullanılan Türk Edebiyatı Tutum ölçeği Veyis (2015) tarafından geliştirilmiş uzman görüşleri doğrultusunda araştırmada kullanılmıştır. Tutum Ölçeği, 1- Hiç katılmıyorum 2- Katılmıyorum 3- Kararsızım 4- Katılıyorum ve 5- Tamamen Katılıyorum olarak kodlanan 5'li likert tipi bir ölçektir. Toplam 27 maddeden oluşan ölçek dört faktörden (ilgi boyutu, önem boyutu, kaçınma boyutu ve bilgi boyutu) oluşan bir yapıya sahiptir. Veyis (2015) tarafından yapılan ölçek geliştirme çalışmasında Türk Edebiyatı Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin güvenilirliği için ise iç tutarlık ve iki yarı güvenilirlik analizi yapılmış ve ölçeğin güvenilirlik katsayılarının iç tutarlık için .79 ile .82 arasında ve iki yarı güvenilirliğinin de .75 ile

79 arasında değiştiği bulunmuştur. Bu sonuçlara göre ölçeğin güvenirlik katsayılarının yeterli olduğu söylenebilir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın verileri, 2016-2017 ğretim yılının ikinci döneminde Karabük ilindeki farklı türdeki liselerde öğrenim gören öğrencilere gönüllülük esasını dikkate alınarak uygulanmıştır. Uygulama yaklaşık 20 dakikada gerçekleşmiştir. Türk Edebiyatı dersi tutum leği puanlarının analizinde frekans, yüzde ve aritmetik ortalama kullanılmıştır. Türk Edebiyatı dersi tutum leği puanlarının “cinsiyet” ve “okul türü” değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği “Bağımsız rneklemeler için t-testi” ile belirlenmiştir. Türk Edebiyatı dersi tutum leği puanlarının “sınıf düzeyi” değişkenine göre anlamlı farklılığın olup olmadığını belirlemek için “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)” kullanılmıştır. Varyans analizi sonrasında yapılan ikili karşılaştırmalarda ortaya çıkan istatistiksel farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla “Scheffe testi” kullanılmıştır. Ölçeğin istatistiksel zmlenmelerinde anlamlılık düzeyi 0.05 olarak belirlenmiştir.

BULGULAR

Öğrencilerin Türk Edebiyatı Dersine İlişkin Genel Tutum Puanları

Araştırmaya katılan ortaöğretim ğrencilerinin Türk Edebiyatı dersine yönelik tutumlarının madde bazındaki puanlara ilişkin frekansları, yüzde değerleri ve aritmetik ortalamaları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin tutum leğinden aldıkları puanların frekans, yüzde değerleri ve ortalaması

Türk Edebiyatı leğinde Alan İfadeler	Edebiyatı Tutum Yer	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Art. Ort. \bar{x}
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1. Türk edebiyatı dersini benim için bir zevk.	edebiyatı almak	65	12.4	94	17.9	120	22.9	100	19	146	27.8	3.32
2. Türk edebiyatı dersine benim için	edebiyatı çalışmak için	49	9.3	137	26.1	110	21	101	19.2	128	24.4	3.23

kolaydır.											
3. Türk edebiyatı ile ilgili araştırmalar yapmak hoşuma gidiyor.	39	7.4	93	17.7	96	18.3	122	23.2	175	33.3	3.57
4. Proje ve ödev çalışmalarımı, Türk edebiyatı dersinden almayı tercih ederim.	34	6.5	55	10.5	58	11	139	26.5	239	45.5	3.94
5. Türk edebiyatı dersi edebiyata yönelik bakış açımı geliştirdi.	70	13.3	125	23.8	105	20	83	15.8	142	27	3.19
6. Türk edebiyatı dersinin, ders saatinin daha fazla olması gerektiğini düşünürüm.	19	3.6	40	7.6	69	13.1	138	26.3	259	49.3	4.10
7. Türk edebiyatı ile ilgili kitaplar okumaktan hoşlanırım.	59	11.2	108	20.6	111	21.1	93	17.7	154	29.3	3.33
8. Türk Dili ve edebiyatı öğretmeni olmayı isterim.	17	3.2	38	7.2	53	10.1	110	21	307	58.5	4.24
9. Türk edebiyatı dersi konularına çalışmaktan çok zevk alırım.	31	5.9	82	15.6	103	19.6	99	18.9	210	40	3.71
10. Türk edebiyatı dersini ipe çekerim.	21	4	43	8.2	108	20.6	120	22.9	233	44.4	3.95
11. Türk edebiyatı dersi seçmeli ders de olsa seçerim.	42	8	47	9	67	12.8	102	19.4	267	50.9	3.96
12. Her öğrencinin, Türk edebiyatını öğrenmesi gerektiğini düşünürüm.	98	18.7	148	28.2	116	22.1	62	11.8	101	19.2	2.84
13. Türk edebiyatı dersinin, bireye okuma zevki	85	16.2	138	26.3	104	19.8	80	15.2	118	22.5	3.01

kazandırdığını düşünürüm.												
14. Türk edebiyatı dersine ait konuları öğrenmenin, önemli olduğunu düşünürüm.	77	14.7	162	30.9	113	21.5	66	12.6	107	20.4	2.93	
15. Türk edebiyatı dersi benim için önemli bir derstir.	73	13.9	120	22.9	110	21	95	18.1	127	24.2	3.15	
16. Türk edebiyatı dersinin, okuma alışkanlığı kazandırdığını düşünürüm.	78	14.9	153	29.1	95	18.1	76	14.5	123	23.4	3.02	
17. Türk edebiyatı dersinin, bireyin kendini ifade edebilme becerisini geliştirdiğini düşünürüm.	83	15.8	151	28.8	95	18.1	77	14.7	119	22.7	2.99	
18. Türk edebiyatı dersinin, bireye güzel konuşma becerisi kazandırdığını düşünürüm.	86	16.4	155	29.5	108	20.6	66	12.6	110	21	2.92	
19. Türk edebiyatı dersinin, bireyin yazma becerilerini geliştirdiğini düşünürüm.	82	15.6	153	29.1	89	17	82	15.6	119	22.7	3.00	
20. Türk edebiyatı dersinin olduğu saat sınıfa girmek istemem.	126	24	68	13	96	18.3	148	28.2	87	16.6	2.99	
21. Türk edebiyatı dersinin olduğu gün okula gitmek istemem.	101	19.2	54	10.3	82	15.6	160	30.5	128	24.4	2.69	
22. Türk edebiyatı ile ilgili programlara katılmak istemem.	121	23	87	16.6	109	20.8	115	21.9	93	17.7	3.05	
23. Türk edebiyatı	112	21.3	41	7.8	81	15.4	127	24.2	164	31.2	2.63	

dersinin müfredattan kaldırılması gerektiğini düşünürüm.												
24. Türk edebiyatı dersi, dil, düşünce ve edebiyat ilişkisini öğrenmemi sağladı.	88	16.8	166	31.6	99	18.9	68	13	104	19.8	2.87	
25. Türk edebiyatı dersi yeni düşünceler üretebilme yeteneğimi geliştirdi.	69	13.1	131	25	119	22.7	97	18.5	109	20.8	3.08	
26. Türk edebiyatı dersi Türk kültür hayatını öğrenmemde önemli bir yere sahiptir.	103	19.6	172	32.8	93	17.7	61	11.6	96	18.3	2.76	
27. Türk edebiyatı dersi bana estetik bakış açısı kazandırdı.	66	12.6	134	25.5	110	21	85	16.2	130	24.8	3.15	
TOPLAM												3.25

Tablo 2’de görüldüğü gibi araştırmanın sonucunda ortaöğretim öğrencilerinin Türk Edebiyatı dersine yönelik orta düzeyde olumlu bir tutuma sahip olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin tutum ölçeğine verdikleri cevapların aritmetik ortalaması 3.25’tir.

Örnekleme katılan ortaöğretim öğrencilerinden Türk Edebiyatı tutum ölçeğinde *aritmetik ortalaması en yüksek* üç madde şunlardır:

1. Türk Dili ve edebiyatı öğretmeni olmayı isterim. (8. Madde- $\bar{x}=4.24$)
2. Türk edebiyatı dersinin, ders saatinin daha fazla olması gerektiğini düşünürüm. (6. Madde - $\bar{x}=4.10$)
3. Türk edebiyatı dersi seçmeli ders de olsa seçerim. (11. Madde- $\bar{x}=3.96$)

Ortaöğretim Öğrencilerinin Türk Edebiyatı Dersine Yönelik Tutumlarının “Cinsiyet” Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Öğrencilerin Türk Edebiyatı dersine yönelik tutum puanları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığı bağımsız örneklem için *t-testi* ile belirlenmiş ve sonuçları Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerinin Türk Edebiyatı dersine yönelik tutum ölçeğinden aldıkları puanların “cinsiyet” değişkenine göre bağımsız gruplar t-testi sonuçları

Değişken	<i>n</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>Sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Kız	310	83.2710	26.885	523	4.623	,000*
Erkek	215	94.148	25.963			

* $p < 0,05$

Tablo 3 incelendiğinde; kız öğrencilerin Türk Edebiyatı dersine yönelik tutum ölçeğinden aldıkları puanların ortalamasının 83.271, erkek öğrencilerin ortalamasının ise 94.148 olduğu görülmektedir. Bağımsız gruplar için yapılan t-testi sonuçlarına göre; *öğrencilerin cinsiyetleri ile Türk Edebiyatı dersine yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur* [$t(523)=4.623; p < 0.05$]. Bu bulgu, ortaöğretim öğrencilerinin Türk Edebiyatı dersine yönelik tutum tutumları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu şeklinde de yorumlanabilir.

Ortaöğretim Öğrencilerinin Türk Edebiyatı Dersine Yönelik Tutumlarının “Sınıf Düzeyi” Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Araştırmaya katılan öğrencilerin Türk Edebiyatı dersi tutum puanlarının sınıf düzeyine göre ANOVA sonuçları Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Ortaöğretim öğrencilerinin Türk Edebiyatı tutum puanlarının “sınıf düzeyi” değişkenine göre ANOVA sonuçları

Değişken	Kategori	N	\bar{X}	S		
Sınıf Düzeyi	Dokuzuncu Sınıf	115	77.400	22.688		
	Onuncu Sınıf	119	93.201	26.561		
	Onbirinci Sınıf	161	89.478	26.559		
	Onikinci Sınıf	130	89.676	29.334		
	Toplam	525	87.725	27.022		
Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar Arası	16819.139	3	5606.380	7.985	,000	9-10
Gruplar İçi	365805.364	521	702.122			9-11
Toplam	382624.503	524				9-12

p<0.05

Tablo 4 incelendiğinde; dokuzuncu sınıfların tutum puan ortalaması 77.440, onuncu sınıfların 93.201, 11.sınıfların 89.478, 12.sınıfların 89.676 olduğu görülmektedir. Gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılığın olup olmadığını belirlemek için yapılan “ANOVA” sonucuna göre; ortaöğretim öğrencilerinin Türk Edebiyatı tutum puanları, sınıf düzeyine bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermiştir [$F_{(3,521)}= 7.985;p<0.05$]. Bu farkın hangi grupların ortalamaları arasındaki farktan kaynaklandığını belirlemek için “Scheffe testi” uygulanmış ve analiz sonucunda dokuzuncu sınıflar ile diğer sınıflar (10., 11. ve 12. Sınıflar) arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bunun olası nedenlerinin başında ise öğrencilerin Türk Edebiyatı dersi ile ilk kez 9.sınıflarda karşılaşılıyor olmasının yanı sıra, MEB'in 2015 yılında ortaöğretimde yaptığı müfredat değişikliği de etkili olmuş olabilir. 2015'te değiştirilen yeni müfredat, 2016-2017 eğitim-öğretim döneminde uygulamaya konulmuş ve ilk kez 9.sınıflarda uygulanmıştır.

Ortaöğretim Öğrencilerinin Türk Edebiyatı Dersine Yönelik Tutumlarının “Okul Türü” Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Öğrencilerinin Türk Edebiyatı dersine yönelik tutum puanları ile okul türü arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığı bağımsız örneklem için *t-testi* ile belirlenmiş ve sonuçları Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerinin Türk Edebiyatı dersine yönelik tutum ölçeğinden aldıkları puanların “okul türü” değişkenine göre bağımsız gruplar t-testi sonuçları

Değişken	<i>n</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>Sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Anadolu Lisesi	331	80.9245	27.066	521	-7.849	,000*
Fen Lisesi	192	99.1094	22.663			

* $p < 0,05$

Tablo 3 incelendiğinde; Anadolu Lisesi öğrencilerinin Türk Edebiyatı dersine yönelik tutum ölçeğinden aldıkları puanların ortalamasının 80.924, Fen Lisesi öğrencilerinin ortalamasının ise 99.109 olduğu görülmektedir. Bağımsız gruplar için yapılan t-testi sonuçlarına göre; *öğrencilerin öğrenim gördükleri lise türü ile Türk Edebiyatı dersine yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur* [$t(521) = -7.849$; $p < 0.05$]. Bu bulgu, ortaöğretim öğrencilerinin Türk Edebiyatı dersine yönelik tutum tutumları ile lise türü değişkeni arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu şeklinde de yorumlanabilir.

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada Karabük ilindeki ortaöğretim öğrencilerinin Türk Edebiyatı dersine yönelik tutumlarını çeşitli değişkenler açısından incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda ortaöğretim öğrencilerinin Türk Edebiyatı dersine yönelik orta düzeyde olumlu bir tutuma sahip olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan ortaöğretim öğrencilerinin çoğunluğu Türk Edebiyatı dersinin haftalık ders saatlerinin daha fazla olması gerektiğini, Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenini olmak istediklerini, proje ve ödevlerini Türk Edebiyatı dersinden almayı tercih ettiklerini, Türk Edebiyatı dersi konularına çalışmaktan zevk aldıklarını ve dersi sabırsızlıkla beklediklerini, Türk Edebiyatı dersini seçmeli ders dahi olsa seçeceğini ve bu dersin kendilerine estetik bakış açısı kazandırdığını belirtmişlerdir.

Çalışmada elde edilen bir diğer sonuca göre; Karabük ili örnekleminde araştırmaya katılan ortaöğretim öğrencilerinin cinsiyetleri ile Türk Edebiyatı dersine yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Bu çalışmada ortaöğretim öğrencilerinin Türk Edebiyatı tutum puanları, sınıf düzeyine bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermiştir. Yapılan analiz sonucunda dokuzuncu sınıflar ile diğer sınıflar (10., 11. ve 12. sınıflar) arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Sınıf düzeyi arttıkça öğrencilerin tutum puanında özellikle 10. Sınıflarda bir artış tespit edilmiştir. Öğrencilerin sınıf düzeyi yükseldikçe Türk Edebiyatı dersi bilgi düzeyi ve derse olan tutumlarında bir artış beklenebilir. Ayrıca öğrencilerin alanlarını belirlediği üst sınıflarda bu durum daha da belirgin hale gelmektedir. Sınıf düzeyine göre tutum puanlarının anlamlı farklılık göstermesinin nedenleri nitel araştırmalarla daha net açıklanabilir.

Bu çalışmada ortaöğretim öğrencilerinin Türk Edebiyatı tutum puanları, okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir. Fen lisesi öğrencilerinin Türk Edebiyatı tutum puanlarının Anadolu Lisesi öğrencilerinden yüksek olduğu ve bu sonucun istatistiksel olarak anlamlı farklılık oluşturduğu tespit edilmiştir. Bilindiği üzere Fen Lisesi öğrencileri Türk Edebiyatı dersi dahil birçok derste daha başarılı, ilgi ve motivasyonları daha yüksektir. Bu sonuç nispeten beklenen bir durumdur. Burada üzerinde durulması gereken nokta, diğer lise türlerinde Türk Edebiyatı dersi tutumlarının neden düşük olduğudur. Diğer bir ifade ile öğrencilerin Türk Edebiyatı dersi tutumlarının diğer lise türlerinde (Anadolu, Meslek, İmam-Hatip, Sağlık vb.) nasıl daha yüksek ve olumlu hale getirilebileceğidir.

Öğrencilerin Türk Edebiyatı dersine yönelik tutumlarını daha olumlu seviyelere getirmek için genelde eğitim programlarında, özelde ise öğretim ve ders programlarında gerekli düzenlemeler yapılarak dikkatle uygulanmalıdır. Öğrencilerin, Türk Edebiyatı dersine yönelik tutumlarını olumsuz yönde etkileyen en önemli hususlar; öğretmenlerin ders içerisindeki tutum ve performansları, öğretim araç-gereçlerinin derslerde kullanılmaması, derslerin eğlenceli olmaması ve öğretmenin ders işleyişi öne çıkmaktadır.

Bilindiği gibi öğrenci merkezli öğretim yöntemlerinde (İşbirlikli öğrenme, Proje tabanlı, Probleme dayalı öğrenme vb.) öğrencilerin derste aktif olması, düşüncelerini özgürce söylenmesi, konuyla ilgili farklı materyaller üzerinde uğraşmaları ve konuları anlayarak öğrenmesi gibi etkileri nedeniyle günümüzde daha çok tercih edilmektedir (Aydın 2011, 2013). Öğrencilerin Türk Edebiyatı dersini zevksiz olarak algılamaları, Türk Edebiyatı dersinin konularından ve içeriğinden değil, dersi işleyen, yönlendiren ve anlatan Türk Edebiyatı öğretmenin eksikliklerinden kaynaklanmış olması daha güçlü bir olasılık olarak görülebilir. Dolayısıyla Türk Edebiyatı öğretmeni, kendi kişisel çabaları ve duyarlılığıyla sınıfına en uygun gelen yöntemleri seçerek, konunun en iyi ve zevkli şekilde öğretimini sağlamalıdır. En iyi yöntem, az zamanda ve az emek sarf ederek fazla verim almaktır.

Kaynakça / References

- Arslan, A. (2012). Yükseköğretimde Türk Dili Dersine Karşı tutum Ölçeği Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(3), 187-202.
- Aydın, F. (2011). Secondary School Students' Opinions about Geography Course: A Qualitative Study. *Archives of Applied Science Research*, 3(1), 297-305.
- Aydın, F. (2013). Coğrafya Bölümü Öğrencilerinin Bölgesel Coğrafya Dersinde İşbirlikli Öğrenme Uygulamalarına İlişkin Görüşleri ve Öz Değerlendirmeleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimler Dergisi*, 13(4): 2401-2418.
- Aytaç, G. (2003). *Genel Edebiyat Bilimi*, Say Yay., İstanbul.
- Gözütok, T. (2016). Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğrencilerinin *Edebiyat Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Metaforlar*, *IBAD Dergisi*, s. 2109-2124.
- Karasar, N. (2002). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- MEB, (2011). *Ortaöğretim Türk Edebiyatı Dersi 9, 10, 11, 12. Sınıflar Öğretim Programı*. Ankara.
- Menteşe, O. B. (2008). *Edebiyat Nedir? Littera Dergisi*, Hacettepe Üniversitesi Yay., C.22, Haziran, Ankara.
- Taşdelen, V. (2006). Edebiyat Eğitimi: Hermeneutik Bir Yaklaşım. *Milli Eğitim*, 196, 52.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Turgut, F. (1997). *Tutumların Ölçülmesi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayını.
- Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlük,
(http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5946478b982b07.41974197/18.06.2017).
- Ülgen, G. (1995). *Eğitim Psikolojisi: Birey ve Öğrenme*. Ankara: Bilim Yayınları.
- Veyis, F. (2015). *Türk Edebiyatı Dersine Yönelik Tutum Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması*. *Turkish Studies*, 10(11), 1609-1620.
- Wellek R. & Warren A. (2005). *Edebiyat Teorisi*. (Çev. Huyugüzel Ö.F.) 4.Baskı. İzmir: Akademi Kitabevi.